GAZETA Wielkiego Xięstwa POZNAŃSKIEGO.

Nakładem Drukarni Nadwornéj *W. Dekera i Spółki.* — Redaktor: *A. Wannowski.*

№ 29. — W Czwartek dnia 4. Lutego 1836.

Wiadomości zagraniczne.

Królestwo Polskie.

Z Warszawy, dnia 29. Stycznia.

Dnia 26. b. m. zakończył życie czcigodny JX. Egodiusz Rahn, Ex-Prowincyał XX. Karmelitów, Przeor na Lesznie, Kapelan domu przytułku i pracy, oraz instytutu moralnie zaniedbanych dzieci, przeżywszy lat 70.

Rossya.

Z Petersburga, dn. 9. (21.) Stycznia.

W 1833 roku, w dniu 10. Czerwca N. Cesarzowa Jmć poraz pierwszy odwiedzić raczyła główne miasto Finlandyi, Helsingfors. Na pamiątkę tego szczęśliwego wypadku mieszkańcy, jednozgodnemi przejęci uczuciami, za zezwoleniem N. Pana, z dobrowolnych składek, wznieśli pomnik na tém samém miéjscu, gdzie N. Pani, w towarzystwie Najjaśniéjszego Małżonka Swego, na brzeg stąpiła. Pomnik ten, w kształcie obeliska, z czerwonawego granitu na takimże piedestale, stoi już na wybrzeżu. Na szczycie wznosi się na kuli dwugłowy orzeł, z wyzłacanego śpižu. Na piedestale są następne napisy: od strony miasta po Fińsku, a od morza po łacinie: „Cesarzowéj Alexandrze która po raz pierwszy odwiedziła stolicę Finlandyi 29. Maja (10. Czerwca) 1833. Na poświęcenie Pomnika wybrano rocznicę imienin N. Pana, dzień 6. Grudnia. Pomocnik Generał-Gubernatora Finlandyi, Gen.-Porucznik Tieslew, po przeciągnieniu processyi przed pomnikiem i przed uszykowanemi w paradzie batalionem gwardyjskim Fińskich Strzelców i 1 morskim Fińskim ekwipażem zatrzymał się i, otoczony Senatem i Generałami, miał stosowną mowę. Wieczorem był świetny bal u Generała Tieslew; miasto i twierdza Sweaborg wspaniale były oświecone.

Francya.

Z Paryża, dnia 24. Stycznia.

Pytanie względem redukcyi rent jeszcze w tym samym stanie. Zdaje się, że propozycya Pana Gouin już od dawna wygotowana, że wszelako kolledzy skłonić go usiłują do zmienienia głównéj klauzuli. Pan Gouin żąda albowiem niezwłócznéj redukcyi, a chcianoby go namówić, żeby się dał zaspokoić przyrzeczeniem, iż to na przyszły rok nastąpi. Pan Gouin odpowiada, że w tym razie nie byłoby to propozycyą, lecz że jużby wystarczały same interpellacye.

Temps zawiera następujący artykuł: „Jesteśmy istotnie świadkami osobliwszéj komedyi. Xiążę Broglie wypowiada Izbie wojnę; oświadcza (1) że Ministeryum na téj sessyi planu do redukcyi rent nie przedłoży; 2) że na przyszłość żadnych na siebie nie bierze zobowią-

zań; 3) że jeśli Izba jaki uczyni wniosek, Ministeryum temu sprzeciwiać się będzie. Na dowód swéj stałości, oddala Pana Humann z gabinetu, pyta się potém Izby, czy sposob takowy tłómaczenia się wybitny. Wypadałoby sądzić, że Ministeryum pewnych się podjęło zobowiązań! Ale nie znamy jeszcze wszystkich pomocnych źródeł Doktrynerów. Mają oni dwa słówka w pogotowiu, za pomocą których wszelkiego kłopotu się pozbywają. Te dwa słówka są: Niewczas, konieczność. Jeśli Minister jaką dobitną zasadę proponuje, jeśli od opinii publicznéj zbyt się oddala, a potém spostrzega, że taż opinia mu czoło stawia, natenczas kręci się i kłania; wyrzeka się dziedziczności parostwa, ogłoszenia stanu oblężniczego, oszańcowania stolicy i t. p., odwołując się w tym razie do konieczności. Przeciwnie jeśli opinii publicznéj zasadę jaką przyznał, mogącą niezwłóczne zastosowanie za sobą pociągnąć, a publiczność téż prędkiego się dopomina urzeczywistnienia, natenczas oświadcza, że jeszcze nie czas. W takiém i z takiém Ministeryum żadne pytanie nie może się stać pytaniem gabinetowém. Niewczas, konieczność te to są recepty na zatrzymanie wydziałów. Redukcya rent stanie się albo konieczną, albo zawczesną, podług tego jak większość wystąpi, czy energicznie, czy téż niedołężnie."

Z Oranu i Mostaganemu nadeszły tu zaspokajające wiadomości. Abdel Kader cofnął się do granic Marokańskich a Marszałek Clauzel zamyślał wkrótce wyruszyć na wyprawę przeciw Tremezen.

Journal des Débats z dnia 19. b. m. zawiera nader ciekawy artykuł z Frankfurtu. Autor onegoż zwraca uwagę na to, że teraz od czasu, jak Austrya zajęta jest utrwaleniem przewagi swojej we Włoszech, małe państwa rzeszy niemieckiéj stoją pod wyłącznym wpływem Królestwa Pruskiego, które przez urządzenie związku cłowego nadało inny kierunek działalności Niemców i przez wspieranie przemysłu i handlu oderwało ich od sporów w przedmiocie polityki. Tak np. w Elektorstwie Hessen Kassel nie masz już więcéj mowy o odpowiedzialności Ministrów; w W. Xięztwie Badeńsiem o prassie drukarskiéj; w Wirtembergu i Bawaryi o sądach polubownych rzeszy niemieckiéj. Ale Kassel zajmuje się całkowicie nowym systematem cłowym; Baden kanałem z Kehl do Ulm, a Wirtemberg i Bawarya kolejami żelaznemi.

Ludwik Dufresne Saint Léon, który umarł dnia 11. b. m., był wielkim przyjacielem Ministra Neckera. Z pomiędzy licznych dzieł jego, wyliczamy „*Etudes sur le crédit public*," i adres do kongresu wiedeńskiego.

Na przedmieściu Saint-Germain urządzony będzie nowy kościoł dla protestantów.

Temi dniami byliśmy świadkami nader ciekawéj sprawy. Wiadomo, iż Xiążę Karol Brunświcki utracił r. 1830. Xięztwo swoje, i że tak Król Angielski, jak teraźniejszy Xiążę panujący w Brunświku, Wilhelm, ogłosił Xięcia Karola za bezwłasnowolnego, i mianował mu Kuratorem Xięcia Cambridge. Chodziło o to, aby powyższy akt uznania bezwłasnowolności nie miał mocy obowiązującéj we Francyi. Trybunał Cywilny 1. Instancyi przychylił się do żądania Xięcia Karola; a po założonéj przez Xięcia Cambridge appellacyi przyszła sprawa pod rozpoznanie sądu appellacyjnego. Audyencya była nader uroczysta. Sędziowie ubrani byli wszyscy w czerwone togi. Prezydował Pan Miller. Xiążę Karol Brunświcki bronił sam sprawy swojéj; ponieważ atoli uniósł się, odczytując list, który pisał do Króla Angielskiego, wuja swego; przeto wyręczył go w obronie P. Comte, żądając potwierdzenia wyroku 1. Instancyi i wynagrodzenia strat poniesionych w ilości 500,000 franków. Xiążę Karol domagał się, aby sprawiedliwość francuzka była sędzią pomiędzy nim a Królem Angielskim. P. Berville, pierwszy Prokurator generalny, był zdania, że ponieważ akt uznania bezwłasnowolności jest aktem politycznym, wydanym przez osoby polityczne przeciw innéj osobie politycznéj i z powodów politycznych, przeto nie może podpadać rozpoznaniu władzy sądowniczéj. Sąd appellacyjny po długiej naradzie, potwierdził wyrok 1. Instancyi, nie przychylił się zatem do żądania Xięcia Cambridge, ale skazał go na koszta sprawy i na wynagrodzenie, które to ostatnie ma ponieść skarb Xięztwa Brunświckiego.

Donoszą z Lizbony, że kiedy Xiążę Palmella wchodził do kościoła, aby być obecnym przy ślubie Donny Maryi, doznał nagle takiego bólu pedogry, iż musiał wrócić do domu, i jest niebezpiecznie chory.

Anglia.

Z Londynu, dnia 22. Stycznia.

Na zgromadzeniu pewnéj liczby wyborców w Westminster, postanowiono nie wymagać od Pułkownika Evans, aby przestał zasiadać w Izbie Niższéj parlamentu, a to z względu na dawniejsze jego przysługi. Pismo do niego w téj mierze, ma być wkrótce posłane do Hiszpanii.

Morning Herald donosi, iż Hrabia Mulgrave, Vice Król Irlandyi, albo przybędzie do Londynu celem bronienia się w parlamen-

cie przeciw zarzutom, jakie mogą być czynione zarządowi jego, albo chcąc pozostać w Dublinie, prześle Lordowi Melbourne materyały do obrony swojéj. Między innemi obwiniają go, iż odmawiał pomocy wojskowéj i policyjnéj do wybierania dziesięciny; iż zaniedbywał interesów kościoła angielskiego, które przysięgą obowiązał się utrzymywać i wspierać, i że dawał posady i urzędy ludziom, którzy się stali głośnemi z roli, jaką grali podczas zamieszek, i którzy się odznaczyli swoją niechęcią ku wszystkim poprzednim rządom.

Wyszło z druku pierwsze sprawozdanie Kommissyi, wyznaczonéj do ułożenia prawa względem ubogich w Irlandyi. Wyrażono w niem, iż ubóstwo i demoralizacya w Irlandyi, są w takim stopniu, że nie mogą iść w porównanie z Anglią i Wallią. Demoralizacya wypływa najwięcéj z nierządnego życia. Zbrodnia dzieciobójstwa często się zdarza.

Courier mniema, iż Panowie Charles Pepys i Bickersteth wykonają wkrótce przysięgę: pierwszy jako Lord Kanclerz, a drugi jako naczelny Inspektor archiwów. Obadwaj często naradzali się z Ministrami.

W Hrabstwie Limerick, w Irlandyi, przy wybieraniu dziesięciny, raniono znowu kilku ludzi, a jednego człowieka zabito.

Ciągle zbiera się składka na wsparcie duchowieństwa irlandzkiego, które przez trudność wybierania dziesięcin, zostaje w wielkim niedostatku. Biskup w Armagh rozdał już od dnia 2. Listopada r. z. 20,300 funt. szterl. ubogim Xiężom.

Hiszpania.

Od granic hiszpańskich, d. 8. Stycznia.

Gazeta dworska (*Gaceta oficial*) wychodząca w głównéj kwaterze Don Carlosa (w Onate), ma zupełne podobieństwo do dawniejszéj gazety dworskiéj madryckiéj. Pierwszy urzędowy artykuł, umieszczony w niéj d. 29. Grudnia, jest następujący: „N. Król Jmć (Don Carlos) zostaje ciągle w najlepszém zdrowiu, równie jak J. K. M. Infant Don Sebastyan Gabryel. Według ostatnich doniesień z Laybach, JJ. KK. MM. Xiążę Asturyi, Infanci Don Juan Carlos i Don Fernando Maria, oraz Xiężna Beira i Infantka Donna Marya Amalia, zostają także w najlepszem zdrowiu.“ Daléj pod napisem: „Armia Królewska“, znajduje się rapport Hrabiego Casa Eguia, wyrażający, iż banda rozbójników, przywykła wykonywać haniebne czyny pod przewództwém buntowników: Cordova, Espartero i Firmin Salado (alias: el Pinto), napadła dn. 12. Grudnia na kościół w Ulibarri, zrabowała święte naczynia, kielichy i t. d. podpaliła zakrystyą, i wszystkie inne rzeczy kościelne zniszczyła. Udała się potem do Subijana de Alava, gdzie podobnież Proboszcza Esteban Salazar i wszystkich innych mieszkańców miejscowych zrabowała. Daléj donosi rzeczona gazeta o wycieczce, którą buntownicy z Lequeito uczynili dn. 11. Grudnia, i po pięciogodzinnéj bitwie, utraciwszy 5 ludzi zabitych, między któremi był jeden officer, i mając 7 ranionych, cofnęli się; z strony Karolistów poległo tylko 2ch ochotników. Następnie wymienia nazwiska wielu żołnierzy, którzy z kilku korpusów Krystynów przeszli do Karolistów. Umieściła potém obszerny rapport Generała Ramon Cabrera do Ministra wojny Hrabiego Villemur o działaniach Karlistów w Niższéj Aragonii. Rapport ten jest datowany z Herbes d. 10. Listop. 1835. Daléj Prezes Junty Xięztwa Katalonii donosi o korzyściach, jakie Karoliści pod dowództwem Don Benito Tristany odnieśli w okolicy Manresa. Następuje potém część nieurzędowa, i obejmuje doniesienia z Francyi, a mianowicie wyjątki z Gazette du Languedoc i Gazette de France, tudzież rozmaite wiadomości z Hiszpanii. Między innemi żartuje z wniosku, uczynionego przez Pana Alcala Galiano w Izbie Prokuradorów, aby Stany (Cortes) oświadczyły, iż „armia północna hiszpańska jest przedmiotem podziwienia całéj Europy.“ Gazeta dworska karolistowska pisze: „*Risum teneatis.* Przez takie oświadczenie chcą Stany (Cortes) hiszpańskie zamienić czyny w nicość, a porażki w zwycięztwa! Otóż to wyborny sposób ukrycia nikczemności ich potęgi.“ W liście z Burgos doniesiono, iż w Madrycie spodziewają się nowego rewolucyjnego powstania Junty, i że mianowicie Hrabia de la Navas tak powiększył swoją popularność, iż podobno wkrótce wejdzie do ministeryum w miejsce Pana Mendizabal. Załoga w Madrycie ma tracić bardzo wiele ludzi przez zbiegostwo. Są także wiadomości z Barcelony i St. Sebastian. Następuje potém przyjęty plan Brygadyera Guergue względem zupełnéj organizacyi wojska królewskiego w Katalonii.

Niemcy.

Z Frankfortu n. M., dnia 24 Stycznia.

Journal de Francfort zawiera następujący artykuł Adama Hrabiego Gurowskiego, tyczący się mowy Najjaśniejszego Cesarza Wszech Rossyj, do deputacyi miasta Warszawy, dnia 16. Października 1835 w pałacu Łazienkowskim. „Jak się można było spodziewać, słowa wzniosłe, stałe i otwarte, które Jego Cesarska Mość wyrzekł do swego Królestwa Polskiego, za pośrednictwem deputacyi Miasta

Warszawy, dał powód liberalizmowi zachodniemu do nowych deklamacyi. Pojmujemy łatwo zadziwienie, jakie sprawiły w Europie, a o którem dziennik francuzki wspomina, naśladując swój wzór angielski. Nie była to przemowa z rodzaju tych, jakie się według zwyczaju przygotowują; nie była to przemowa od parady, napełniona okresami nic nieznaczącemi, ale były to słowa pełne znaczenia, słowa Monarchy do swych poddanych, przez które Jego Cesarska Mość daje im jasno poznać, iż Mu wiadome jest tło ich sposobu myślenia i powód ich czynów. Był to wyrok Sędziego, Sędziego sprawiedliwego i wspaniałego. Wysokie wyrokowania tego znaczenie, prawda, która je znamionuje, musiały nabawić niespokojnością nieprzyjaciół porządku, hierarchii i rozumu. Z tego więc względu przebaczamy im wybór tylu wyrazów, godnych gospod i klubów. Kiedy prawda ugodzi kłamstwo w serce, poznać można głębokość razu po żółci, która się rozlewa. Dalecy od téj myśli, aby słowa Dostojnego Monarchy Naszego, jasne, proste i wyraźne, mogły być objaśniane (*commentées*) przez kogokolwiek bądź, otaczamy je czcią religijną; chcielibyśmy wszakże okazać tym wielkim areopagitom, iż chętnie wejdziemy z nimi w szranki, na takiém bojowisku, jakie wybrać sobie będzie im się podobało, i że stawiając wniosek przeciw wnioskowi, przyczynę przeciw przyczynie, jesteśmy gotowi walczyć przeciw liberalizmowi wszystkich odcieni, w téj pewności, że łatwo możemy obalić system błędów, na którym się opiera. Więcto surowa, ale spokojna otwartość wznieciła nieukontentowanie Europy, ponieważ zdanie, które Najjaśniejszy Cesarz raczył objawić swym poddanym, dowiodło tak Europie, jak Polakom, że Jego Cesarska Mość, czując swą siłę i swą potęgę, daleki od wszelkiéj nieszczerości, chce, pomimo ich karygodnego obłąkania, zmazać przeszłość występną, przebaczyć jak prawdziwy ojciec, i zająć się polepszeniem losu niewdzięcznych dzieci swoich. Będziemy się starać rozebrać tak zwięźle, jak tylko być może, wyrzuty liberalizmu z powodu Polski, wyrzuty uczynione po tysiąc razy." (*Dalszy ciąg nastąpi.*)

Turcya.

Z Konstantynopola, dnia 30. Grudnia.

Turecka gazeta **Tewkimi Wekaji** wylicza meczety pierwszego i drugiego rzędu, kaplice grobowe i inne domy religijne, które w ciągu roku ze skarbu Sułtańskiego częścią naprawiono, częścią wybudowano. Donosi oraz o inwestyturze Gregoripus, byłego Metropolity w Siros na Patryarchę greckiego, w miéjsce Konstantinos, chorowitego z powodu starości.

SPRZEDAŻ KONIECZNA.

Sąd Główny Ziemiański w Poznaniu.

Dobra **Wierzeja i Grzebienisko**, położone w powiecie Szamotulskim, należące do massy spadkowo-likwidacyjnéj niegdy Wawrzyńca Starzeńskiego, a oszacowane przez dyrekcyą ziemstwa resp: na 20,856 Tal. 5 sbgr. 5 fen. i 17,901 Tal. 11 sbgr. 8 fen. wedle taxy, mogącéj być przejrzanéj wraz z wykazem hypotecznym i warunkami w registraturze, mają być w terminie do licytacyi na

dniu 13tym Maja 1836.

przed południem o godzinie 10téj w miejscu posiedzeń zwykłych sądowych sprzedane.

Doniesienie o sprzedaży owiec.

U niżéj podpisanego znajduje się **w r. b.** na sprzedaż pewna liczba tryków na rozpłód z wełną bardzo cienką i nabitą (Original-race). Cena tych tryków zastósowaną jest do okoliczności czasowych.

Co się tyczy 400 sztuk maciór, które na wiosnę sprzedane być mają, można o takowe zakupić a postrzyża odebrać.

Parchwitz pod Lignicą w Szląsku, dnia 30. Stycznia 1836.

Mentzel, Królewski Radzca amtowy.

Przedaż owiec.

W **Karnie** pod Wolsztynem jest do sprzedania 300 macior i 250 skopów, młodych i zdatnych do chowu, tudzież 80 baranów zarodowych, z owczarni Xięcia Lichnowskiego, za które cena ustanowiona klassa I. po 30, klassa II. po 20, klassa III. po 12 Talar., zaręczając że w tutejszéj owczarni żadna nie panuje zaraźliwa choroba. Owce mogą codziennie być widziane w wełnie do 14. Czerwca.

Ceny zboża w Berlinie.

Dnia 28. Stycznia 1836.

Lądem:	Tal.	śgr.	fen.		Tal.	śgr.	fen.
Pszenica . .	1	25	8	i	1	22	6
Zyto . . .	1	7	6	-	1	1	—
Jęczmień wielki	—	27	6	-	—	26	3
Jęczmień mały	1	2	—	-	—	26	3
Owies . . .	—	25	—	-	—	21	3
Groch . . .	1	16	3	-	1	9	—
Wodą:	Tal.	śgr.	fen.		Tal.	śgr.	fen.
Pszenica (biała)	—	—	—	i	—	—	—
Zyto . . .	1	10	—	-	—	—	—
Jęczmień wielki	—	—	—	-	—	—	—
Jęczmień mały	—	—	—	-	—	—	—
Owies . . .	—	23	9	-	—	22	6
Kopa słomy .	7	—	—	-	5	—	—
Cetnar siana .	1	10	—	-	—	20	—